

Grov tallkapschongbagge

Stephanopachys substriatus

EU-kod: 1927

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Grov tallkapschongbagge utvecklas främst på levande brandskadade barrträd. Arten föredrar brända granar men hittas inte sällan på brända tallar genom att dessa lättare överlever branden och utvecklar lokalt branddödade stampartier på levande träd, s.k. brandljud. Skadorna uppstår oftast nertill och på en sida av träden. Trädet försöker successivt övervalla med ny bark samtidigt som skalbaggar och deras larver gnager i gränsen mellan död och levande vävnad. Detta substrat tar ofta slut efter tre-fem år, men kan i vissa fall fortgå i 10-20 år på grova tallar och tallar med större skador. Arten är sällan funnen på helt branddöd eller obränd färsk död ved.

Önskvärd naturlig stress och störning

Grov tallkapschongbagge är beroende av en naturlig branddynamik med regelbundna skogsbränder på landskapsnivå.

Reproduktion och spridning

Larvutvecklingen är vanligen ettårig. Larver och vuxna skalbaggar påträffas tillsammans året om.

Spridningsförmågan har visat sig vara måttlig hos grov tallkapschongbagge. En effektiv kolonisation verkar kunna ske till brandfält som ligger upp till en mil bort. Sannolikheten för en kolonisering på större avstånd är även beroende av storleken hos källpopulationen, ju större denna är, ju högre sannolikhet att avlägsna brandfält koloniseras. Vuxna skalbaggar påträffas året om, möjligen sker spridningen till nya träd framförallt i juni-juli.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

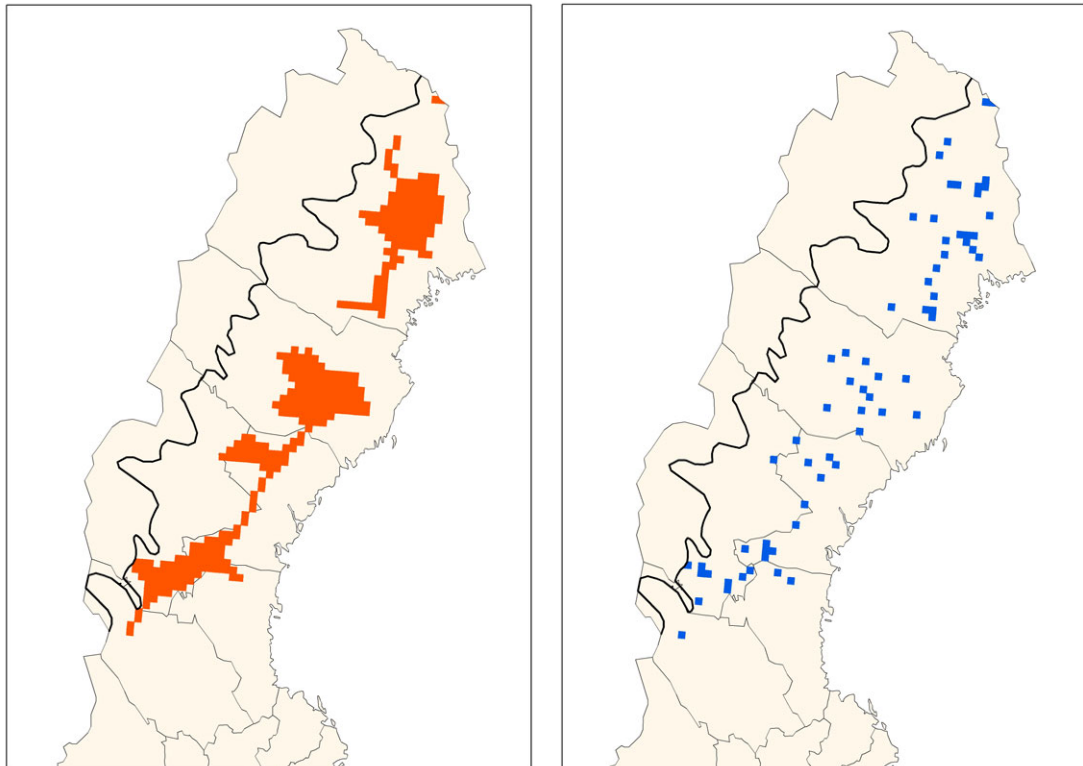
Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är Livskraftig (LC) och därmed inte rödlistad.

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)		34		34
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		32 946		32 946
Referensvärde (km ²)		32 946		32 946
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		40 - 75		40 - 75
Referensvärde (enhet ¹)		150		150
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Förbättring		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Förbättring		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Förbättring		

¹ Enhet för artens population är antal lokaler

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomster (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Det största hotet för brandberoende arter är effektiv detektering och bekämpning av bränder i skogsmark. När brandrisken är hög övervakas skogsmark och när bränder uppstår bekämpas dessa snabbt genom det finmaskiga nät av skogsvägar som finns.
- Gallring, röjning och avverkning av brända kvarstående träd efter brand.
- Skogsbruk har även mer långsiktigt försämrat förhållandena genom att likforma skogen med avseende på trädslag och ålder. Bränder i variationsrika bestånd uppnår i allmänhet mycket större naturvårdskvalitéer än bränder i likformiga, eftersom fler olika livsmiljöer skapas.
- Skogsbrukets naturvårdsbränningar är ofta av låg kvalitet. Några anledningar till det är att de ofta utförs under alldeles för blöta förhållanden, på helt eller nästan trädlösa områden och med ökande grad maskinell markbehandling efteråt.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för brandinsekter i boreal skog
- Naturvårdsverkets vägledning för brand och naturvårdsbränning i skyddad skog.
- Länsvisa brandstrategier.
- Skogsstyrelsen kan via NOKÅS-medel ge bidrag för bevara, restaurera samt återskapa värdefulla natur- och kulturmiljöer i skogslandskapet. Bidraget omfattar även naturvårdsbränning.
- FSC-reglerna för föryngring föreskriver att 5 % av hyggesarealen om möjligt ska brännas årligen. Detta kan på vissa håll gynna arten om det medför att träd i kantzoner, särskilt mot fuktigare partier, skadas av branden.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för grov tallkapuschongbagge ska vara minst 32 946 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Det ska finnas minst 20 trakter för grov tallkapuschongbagge med 10-50 km ² stora bränningslandskap i Sverige.	Nationell	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal trakter	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX individer av grov tallkapuschongbagge i boreal region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal individer	Vart 6:e år
Grov tallkapuschongbagge ska finnas på minst 150 lokaler i boreal region.	Biogeografisk	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal lokaler	Vart 6:e år
Grov tallkapuschongbagge ska finnas på minst hälften av alla brandfält i varje trakt för arten / trakten YY.	Nationell / Trakt	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Andel brandfält	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX individer av grov tallkapuschongbagge på lokalen YY.	Lokal	Inventering. Sammanställning av fynddata.	Antal individer	Vart 6:e år

<i>Mål – livsmiljö</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
I varje trakt / trakten YY ska det kontinuerligt finnas minst 10 brandfält av lämplig kvalitet och ålder (0-10 år) för grov tallkapuschongbagge.	Nationell / Trakt	Sammanställning av brandstatistik.	Antal brandfält	Vart 6:e år
I varje trakt / trakten YY ska det kontinuerligt finnas minst 100 hektar med brandfält av lämplig kvalitet och ålder (0-10 år) för grov tallkapuschongbagge.	Nationell / Trakt	Sammanställning av brandstatistik.	Antal brandfält	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimnivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av livsmiljö vart 12:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Bohman, P., & Wedman, A. 2006. Inventering av brandinsekter i Norrbottens län år 2005. Länsstyrelsen i Norrbotten. Luleå.

Bohman, P., Wikars, L.-O., & Rydkvist, T. (2004) Inventering av tallkapuschongbaggare i södra Norrland. Publikation 2004:1. Länsstyrelsen i Västernorrland. Härnösand.

Cederberg, B. 2001. Skogsbrukets effekter på rödlistade arter. ArtDatabanken Rapport 4, ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Ehnström, B. 1977a. Reivoprojektet. Den brända skogens ekologi. Undersökningar över träinsekter 1976. Rapp. avd. skogsentomologi Skogshögskolan 4: 1–11.

Ehnström, B. 1977b. Reivoprojektet. Den brända skogens ekologi. Undersökningar över träinsekter 1977. Rapp. avd. skogsentomologi Skogshögskolan 5: 1–10. Hedgren, P-O. 2005 Inventering av brandgynnade vedinsekter i västra Dalarna och norra Värmland 2005

Wedman, A. 2006. Inventering av brandinsekter Gävleborgs län år 2006. Publikation 2006:34. Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Gävle.

Wikars, L.-O. 1997. Brandinsekter i Orsa Finnmark: Biologi, utbredning och artbevarande. Ent. Tidskr. 108(4): 155-169.

Wikars, L.-O. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Rapport 5610. Naturvårdsverket, Stockholm.

Wikars, L.O., & Lundquist, R. 2006. Bränder längs järnvägen Falun-Storvik: en resurs för naturvården. Rapport 2006:16 Länsstyrelsen Gävleborg, Gävle.

Övergripande litteratur

Naturvårdsverket (2004): Uppföljning av Natura 2000 i Sverige. Rapport 5434.

Nilsson, M. 2005. Naturvårdsbränning. Vägledning för brand och naturvårdsbränning i skyddad skog. Rapport 5438, Naturvårdsverket, Stockholm.

Länkar

Wikars, L.-O. 2006. Stephanopachys substriatus, grov tallkapuschongbagge. Artfaktablad. Artdatabanken, SLU, Uppsala. Uppsala.

http://www.artdata.slu.se/rodlista/Faktablad/step_sub.PDF

Kontaktuppgifter

Jonas Sandström
jonas.sandstrom@artdata.slu.se
018-67 25 47

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala